

V-model

basiscompetentie:

Veranderen

Ontwikkeld in samenwerking met:

Voorwoord

Doordat technologie een steeds grotere plek inneemt binnen zorg en welzijn, is het scholen van (toekomstige) professionals hierin een must. Zorg- en welzijnsopleiding en -organisaties zijn hier ieder op hun eigen manier mee bezig. Een handige kapstok om deze scholing aan op te hangen is het V-model voor technologiecompetenties (Den Ouden et al., 2023).

Dit model onderscheidt basis- en verdiepende competenties. Iedere professional zou volgens dit model de basiscompetenties moeten bezitten. Daarnaast zijn er zorgprofessionals met aandachtsgebied technologie, die ook de verdiepende competenties bezitten.

Om niet allemaal het wiel opnieuw uit te vinden heeft Saxion Hogeschool het initiatief genomen om trainings- en onderwijsmaterialen te verzamelen voor de vijf basiscompetenties (Vertrouwen, Veranderen, Vinden, Vaardig Gebruiken en Vertellen) en de overstijgende competentie Ethische Reflectie.

Dit document beschrijft oefeningen om de competentie Veranderen te trainen. De oefening dienen ter inspiratie en zijn zodanig beschreven dat ze inzetbaar zijn in (of eenvoudig aan te passen voor) de verschillende contexten van onderwijs en praktijk in zorg en welzijn.

Input voor deze oefeningen is afkomstig van de zorg- en welzijnsopleidingen binnen Saxion Hogeschool, ROC van Twente, ROC het Graafschap College, Universiteit Twente en vanuit de praktijk via Technologie & Zorg Academie en Ziekenhuis Groep Twente.

Saxion streeft ernaar dit document verder aan te vullen, om zoveel mogelijk kennis met elkaar te delen. Toevoegingen worden daarom gewaardeerd.

Een interessante oefening om te delen? Of een vraag of opmerking? Neem dan contact op met Marloes Postel via m.g.postel@saxion.nl of kom een keer langs voor een kop koffie.

Op de volgende pagina's vind je oefeningen ter inspiratie om de competentie 'Veranderen' te trainen. Wij moedigen je van harte aan om deze oefeningen aan te passen of uit te breiden om ze relevant(er) te maken voor je eigen studenten of medewerkers.

Enkele suggesties om dat te doen zijn:

- *Links naar relevante websites toevoegen*
- *Een gerelateerd artikel toevoegen*
- *Het scenario aanpassen naar technologie die gebruikt wordt in jouw context*

We wensen je veel succes & plezier met de oefeningen!

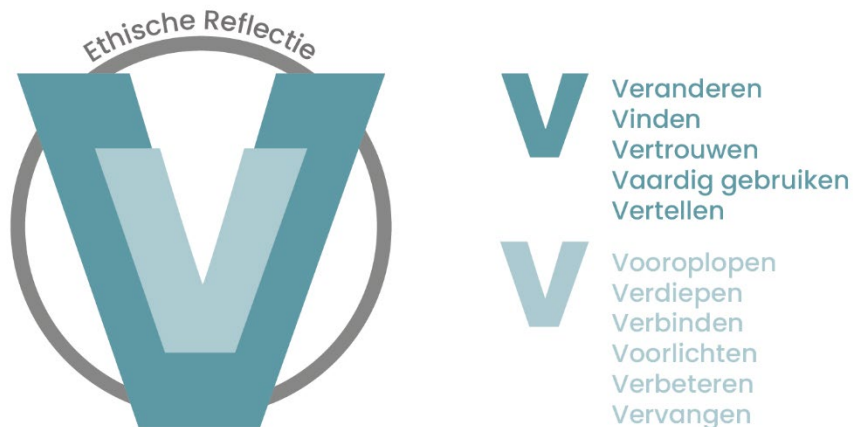
Lectoraat Technology, Health & Care

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Oefening 1. Een dag uit het leven	5
Oefening 2. Discussie aan de hand van casuïstiek.....	7
Oefening 3. Briljante mislukking.....	9
Oefening 4. De Technologie Tijdmachine.....	11
Oefening 5. Productreis	13
Oefening 6. Ervaar het zelf	14

Inleiding

Veranderen is één van de basiscompetenties van het V-model voor technologie competenties (Figuur 1). Veranderen houdt in dat de zorgprofessional voortdurend kijkt naar mogelijkheden om technologie in te zetten om het zorgproces te verbeteren vanuit de nieuwste inzichten. De professional verbetert het zorgproces door de inzet van innovatieve technologie en stuurt het handelen bij op basis van zelfreflectie.

Figuur 1. V-model voor technologie competenties (Den Ouden et al., 2023)

Dit betekent dat de zorgprofessional»

Kennis heeft van:

- Beleid, procedures en protocollen van de organisatie.
- Zorgtechnologie en nieuwe mogelijkheden en ontwikkelingen.
- Impact van technologie op het werkproces.

Bereid is:

- Tot duurzame persoonlijke ontwikkeling.
- Om te kijken naar betere oplossingen, waarbij het belang van de cliënt vooropstaat.

In staat is om:

- Zijn eigen handelen te monitoren en te reguleren.
- Mee te gaan in nieuwe ontwikkelingen.

Daarnaast:

- De cognitieve en praktische vaardigheden heeft om nieuwe dingen aan te leren.
- De vaardigheid heeft om zijn persoonlijk handelen aan te passen aan wat de nieuwe situatie vraagt.
- Nieuwsgierig en onderzoekend is en open staat voor nieuwe ontwikkelingen rondom zorg, welzijn en de daarbij behorende technologische ontwikkelingen.

Oefening 1. Een dag uit het leven

Doel: De zorgprofessional heeft een goed beeld van de dag uit het leven van de zorgvrager en is op basis daarvan in staat om verbeteringen te bedenken of door te voeren.

2-4 uur

Individueel

Pen
Papier
Laptop of tablet

Opdrachtoomschrijving

Stap 1

Breng alle activiteiten van een zorgvrager uit je eigen praktijk in beeld, van wakker worden tot de volgende dag (of bepaal welke tijdsperiode je wilt bespreken). Maak eventueel gebruik van pictogrammen. Eventueel kan een bestaande casus gebruikt worden.

Tip: Je inleven in wat een persoon meemaakt op een dag is het makkelijkst met een concrete persoon in gedachten.

Stap 2

Breng de rol van begeleiders, vrijwilligers of verwanten in beeld. Wat doe je als begeleider bij deze activiteit? Geef een score bij de activiteit. Wat doe je/wat doet de andere begeleider/vrijwilliger/verwante?

Geef een score voor ieders rol (van 0-4):

0 – niets

1 – herinnering

2 – aansturen

3 – bijblijven

4 - volledige overname

Stap 3

Stel jezelf de wondervraag:

Hoe ziet de ideale situatie eruit? Wat zou de zorgvrager het liefste willen?

Stap 4

Bepaal voor welke cliëntvraag je wil bekijken of zorgtechnologie een antwoord kan zijn voor de ondersteunings- of ontwikkelvraag van de zorgvrager.

Stap 5

Zoek online welke toepassingen kansrijk zijn, bijvoorbeeld in de probeerservice van de Technologie & Zorg Academie. Vraag betrokkenen om hun mening.

Test de toepassing indien mogelijk, bijvoorbeeld via een probeerservice of uitleen van het product.

Afronding

Bespreek in je team wat je ervaringen en die van de andere betrokkenen zijn geweest. Stel met elkaar vast of en met welke (technologische) ondersteuning je verder gaat.

Oefening 2. Discussie aan de hand van casuïstiek

Doel: De zorgprofessional begrijpt de impact van technologie op het dagelijkse werk.

1-2 uur

Groepen van 2-4 personen

Pen
Papier
Laptop of tablet

Opdrachtomschrijving

Kies één van onderstaande cases of gebruik een casus uit je eigen praktijk. Bespreek in kleine groepjes de casus en bijbehorende vragen. Stel je daarbij de vraag welke impact de technologie heeft voor jou als zorgprofessional.

Aan het eind volgt een plenaire terugkoppeling waarin ideeën worden uitgewisseld en wordt gereflecteerd op de veranderende rol van de professional.

Ouderenzorg: Je werkt als verpleegkundige in de wijk.

Je komt bij een patiënt van 87 jaar die ondersteuning nodig heeft met het juist innemen van haar medicijnen en het aanbrengen van structuur, ze is een beetje vergeetachtig en vergeet daardoor bijvoorbeeld dat ze moet gaan eten of drinken. In de wijkzorg is het de bedoeling dat je alleen bij patiënten thuis komt als het niet anders kan, je moet eerst nadenken over ondersteunende technologieën.

Je denkt erover om met mevrouw bespreekbaar te maken om medicijnondersteuning in te zetten (bijvoorbeeld de Medido, www.medido.com) en een apparaat om mevrouw meer structuur aan te bieden (bijvoorbeeld tinybot Tessa, www.tinybots.nl). Dit zal voor mevrouw wel een flinke verandering zijn.

Wat zal daarin voor haar prettig of juist minder prettig zijn? Hoe kun je mevrouw op een goede manier meenemen in deze verandering? En hoe ga je dit bespreken met mevrouw?

Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ): Je werkt als hulpverlener in de psychiatrie.

Op de afdeling wordt veel gerookt en veel koffie gedronken. Er is veel verveling. Daarnaast komt veel overgewicht voor, onder andere vanwege de gebruikte medicatie. Je wil aan de slag met leefstijlverbeteringen.

Welke technologieën zou je hiervoor kunnen inzetten?

Wat hoop je hiermee te bereiken?

Op welke wijze is technologie hier van meerwaarde?

Ga op zoek naar wat er mogelijk is en bespreek met elkaar de impact van deze technologieën voor zowel client als professional. Bespreek ook met elkaar hoe je dit bespreekbaar maakt binnen je team. Hoe neem je je collega's mee in deze verandering?

Gehandicaptenzorg: Je werkt als hulpverlener in de gehandicaptenzorg.

Je komt dagelijks bij een patiënt (38 jaar) met een licht verstandelijke beperking die slecht hoort en ziet. De patiënt herhaalt de hele dag bewegingen. Je wil iets doen om deze patiënt af te leiden en een fijne dag invulling te geven.

Welke technologieën zou je hiervoor kunnen inzetten?

Wat hoop je hiermee te bereiken?

Op welke wijze is technologie hier van meerwaarde?

Ga op zoek naar wat er mogelijk is en bespreek met elkaar de impact van deze technologieën voor zowel client als professional. Bespreek ook met elkaar hoe je dit bespreekbaar maakt binnen je team. Hoe neem je je collega's mee in deze verandering?

Ziekenhuis: Je werkt als verpleegkundige op de afdeling interne geneeskunde.

Hier liggen ook patiënten die een maagverkleining ondergaan. Sinds kort worden patiënten in dagbehandeling geopereerd, waarbij de patiënt in de ochtend wordt geopereerd, om 5u met ontslag gaat en 's avonds (22:00), 's nachts (03:00) en 's ochtends (09:00) zijn hartslag, saturatie en temperatuur moet meten.

Jij bent als verpleegkundige op de afdeling – naast je andere werkzaamheden – ook verantwoordelijke om te acteren wanneer de metingen van de patiënt(en) thuis afwijken. Welke impact heeft dit op je werk? Op welke manier zorgt dit voor een andere manier van zorgverlening? En hoe zou de technologie moeten werken zodat het jouw werk als verpleegkundige goed kan ondersteunen?

Ziekenhuis: Het ziekenhuis waar je werkt wil meer zorg op afstand bieden.

Binnen de cardiologie (waar jij werkt) bestaat er een nazorg traject voor patiënten die een hartinfarct hebben doorgemaakt. In dit 6-weken durende traject gaan patiënten 3 keer per week naar het ziekenhuis en worden vitale functies gemeten, gesport met de fysio en zijn er gesprekken met de diëtist en/of psycholoog.

De organisatie vraagt je mee te denken over de hoe dit zorgpad 'hybride' kan worden gemaakt, zodat met ondersteuning van een app de patiënt nog maar 1 keer per week naar het ziekenhuis hoeft.

Ga op zoek naar wat hierover al bekend is. Bespreek met elkaar de voor- en nadelen en ethische overwegingen.

Oefening 3. Briljante mislukking

Doel: Uitwisselen van zorgtechnologie die gepoogd is in te zetten, maar om wat voor reden dan ook niet heeft gedaan wat men voor ogen had. Daarnaast het herkennen en geschikt maken van condities om zorgtechnologie met succes in te kunnen zetten.

2-3 uur

6-25 personen.

Bij een grote groep kunnen de voorbeelden in groepen worden aangereikt en besproken.

Post-Its
Pen
Flap-over

Opdrachtoomschrijving

Vaak wordt bij nieuwe dingen besloten als iets niet goed is gegaan dat het niet meer wordt uitgevoerd/toegepast. Toch zijn er vaak veel dingen te leren van dingen die niet goed zijn gegaan. Er kunnen dingen fout zijn gegaan in processen, in de inzet bij de juiste persoon en door de juiste persoon, het juiste middel...

Deze opdracht gaat erom dat er wordt geleerd van dingen die fout zijn gegaan.

Zo ontdekt de deelnemer dat er misschien stappen zijn gemist bij de implementatie.

Deze opdracht kan worden aangepast aan het niveau en de ervaring van de deelnemer.

Stap 1

Laat deelnemers voorbeelden geven van pogingen om zorgtechnologie in te zetten waar het niet is gelukt.

Laat de deelnemers uitwerken (op flap-over) welke condities een rol hebben gespeeld bij het mislukken van de inzet van zorgtechnologie.

(Mensen - Procedures en protocollen - Informatie - Technologie - Financiering)

Stap 2

Bespreek de uitkomsten en ga dieper in op de redenen waarom het mis is gegaan.

Mensen (patiënten en zorgverleners):

Waren ze voldoende competent? Gemotiveerd?

Procedures en protocollen:

Zijn procedures aangepast aan de technologie, zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk vastgelegd, voldoet de uitvoering van de zorg nog steeds aan wet- en regelgeving?

Informatie:

Krijgt de zorgverlener de juiste en voldoende informatie en is deze informatie voldoende betrouwbaar? (bijvoorbeeld bij zorg op afstand).

Technologie:

Is de juiste apparatuur/software aanwezig op de juiste plek?

Is de infrastructuur voldoende aanwezig?

Past de technologie bij de situatie/doelgroep/gebruiker?

Financiering:

Op welke manier en door wie wordt de technologie bekostigd?

Is iedereen hierover voldoende geïnformeerd en akkoord? Zijn de afspraken omtrent financiering vastgelegd?

Stap 3

Laat de deelnemers langs de verschillende uitwerkingen gaan met post-its en pen.

Vraag de deelnemers bij elke uitwerking aan te geven op welke manier de condities in deze situatie verbeterd (hadden) kunnen worden.

Laat, als iedereen klaar is, degene die het probleem heeft ingebracht benoemen welke suggesties zijn gegeven en aangeven welke suggesties de meeste kans van slagen hebben in een volgende situatie.

Stap 4

Laat de deelnemers aangeven welke onderdelen zij het meest waardevol vinden om mee te nemen naar het eigen team.

Oefening 4. De Technologie Tijdmachine

Doel: Deze oefening is ontworpen om zorgprofessionals/sociaal werkers te stimuleren na te denken over hoe technologische ontwikkelingen hun persoonlijk handelen kunnen veranderen en hoe ze zich kunnen aanpassen aan nieuwe technologieën om de zorg en ondersteuning voor hun cliënten te verbeteren.

2-3 uur

Groepen van 3-4 personen

Pen, papier

Opdrachtoomschrijving

1. Voorbereiding

Elke groep ontvangt een scenario dat een specifieke technologische innovatie beschrijft die invloed heeft op de sociale sector.

Voorbeelden kunnen zijn: een nieuwe app voor mentale gezondheidsondersteuning, virtual reality voor sociale vaardigheidstraining, of een AI-assistent voor persoonlijke planning.

2. Brainstormfase

De groepen brainstormen over hoe deze technologie het persoonlijk handelen van een zorgprofessional of sociaal werker zou veranderen.

Denk aan vragen als:

"Hoe zou deze technologie je dagelijkse interacties met cliënten beïnvloeden?" en

"Welke nieuwe vaardigheden zou je moeten ontwikkelen om deze technologie effectief te gebruiken?"

3. Rollenspel

Binnen elke groep neemt één persoon de rol aan van een sociaal werker die de nieuwe technologie voor het eerst introduceert bij een cliënt.

Een andere persoon speelt de cliënt. De rest van de groep observeert.

De 'zorgprofessional/sociaal werker' en 'cliënt' voeren een gesimuleerd gesprek waarin de zorgprofessionals / sociaal werker de technologie introduceert en probeert aan te passen aan de behoeften en zorgen van de cliënt.

4. Reflectie en Discussie

Na het rollenspel reflecteert de groep op de ervaring. Discussieer over de uitdagingen bij het introduceren van nieuwe technologieën en hoe zorgprofessionals of sociaal werkers hun aanpak kunnen aanpassen om deze effectief te integreren in hun werk.

Afronding

De oefening wordt afgesloten met een reflectie op de persoonlijke leerervaringen van de deelnemers en hoe zij van plan zijn de opgedane inzichten toe te passen in hun eigen praktijk.

Oefening 5. Productreis

Doel: Deze oefening is ontworpen om (toekomstige) zorgprofessionals/ sociaal werkers inzicht te geven in wat er komt kijken bij het in gebruik nemen van een nieuwe technologie.

1-2 uur

Duo's

Laptop

Opdrachtschrijving

In plaats van een patiënt journey maak je een product journey, om inzicht te krijgen wat er bij de aanschaf van nieuwe apparaten of technologie komt kijken.

Stap 1

Kies een technologie die relevant is voor jouw eigen context.

Stap 2

Beschrijf de weg van idee en aanschaftraject naar implementatie.
Dit hoeft niet in detail, maar breng de hoofdlijnen in kaart.

Stap 3

Bespreek plenair na wat er allemaal komt kijken om van een goed idee naar goed gebruik te komen.

Oefening 6. Ervaar het zelf

Doel: Deze oefening is ontworpen om (toekomstige) zorgprofessionals/ sociaal werkers te laten ervaren hoe het is om gedrag te veranderen m.b.v. technologie.

1 uur introductie
1 uur nabespreking
1 week gebruik technologie

Duo's

Laptop

Opdrachtschrijving

Stap 1

Kies een technologie die je de komende tijd gaat gebruiken, bv. een smart watch, fitbit of een mindfulness app.

Stap 2

Stel voor jezelf een doel vast dat je wilt bereiken met deze technologie.
Stel ook de periode en intensiteit van gebruik vast.

Stap 3

Bespreek in kleine groepjes wat je ervaringen zijn met het gebruik van de technologie.

Stap 4

Bespreek plenair wat er nodig is om echt iets te veranderen en welke moeilijkheden je daarin ervaart.